

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

24 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte - Vladimir Timofti,

Judecători - Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac, Victor Boico,

judecând fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena și de către inculpatul Mutelica Igor, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 octombrie 2019, în cauza penală privindu-l pe

Mutelica Igor xxxx, născut la xx xx xxxx, originar și domiciliat xxxx xxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 10.10.2018 – 02.07.2019;

Instanța de apel: 22.07.2019 – 16.10.2019;

Instanța de recurs: 09.12.2019 – 24.03.2020.

Asupra recursurilor declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni din 02 iulie 2019, Mutelica Igor a fost condamnat în baza art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal la 10 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

Termenul executării pedepsei urmând a fi calculat din ziua pronunțării sentinței 02.07.2019, cu includerea termenului aflării inculpatului în instituția medicală pentru expertiza judiciară în condiții de staționar, începând cu 12.02.2018 până la 27.03.2018.

Demersul acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată, a fost admis parțial, fiind dispusă încasarea de la inculpat în contul statului a cheltuielilor pentru efectuarea expertizei în sumă de 9153,00 lei, în rest demersul a fost respins.

2. Pentru a pronunța sentința în cauză, prima instanță a constatat că, Mutelica Igor, în una din zilele lunii septembrie anului 2016, fiind în stare de ebrietate, aflându-se pe drumul de țară din extravilanul xxxx, în apropierea stânei cu denumirea populară ”în sotci”, amplasată la marginea satului, unde lucra în calitate de cioban, având scopul întreținerii unui raport sexual forțat cu fiica sa, xxxx născută la xxxx, despre care știa cu certitudine că este minoră și care se afla în grija lui, prin constrângere fizică, exprimată prin aplicare a mai multor lovituri cu pumnul peste corpul lui xxxx, în rezultatul cărora ultima a primit dureri fizice, și prin

constrângere psihică, manifestată prin amenințări, forțat, contrar voinței minorei xxxx, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și expune voința din cauza vârstei sale fragede, a izbit-o pe ultima la pământ, unde a imobilizat-o ținând-o de mâini, a dezbrăcat-o forțat și a întreținut cu ultima un raport sexual obișnuit.

Instanța a reținut că, potrivit învinuirii aduse lui Mutelica Igor de către procuror, acțiunile acestuia au fost calificate conform art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal - *violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică și psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima voința, săvârșit asupra persoanei care se află în grija făptuitorului.*

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1. Procurorul, solicitând casarea totală a sentinței, în partea stabilirea pedepsei inculpatului Mutelica Igor, din motivul blândeții și ilegalității, pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Mutelica Igor să fie condamnat în baza art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal, la 20 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, cu încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor de judecată în bugetul de stat, în sumă totală de 14 259,98 lei.

Apelantul a invocat că, la caz, instanța de judecată, nu a ținut cont la stabilirea pedepsei de gravitatea și rezonanța socială a infracțiunii imputate inculpatului, precum și de personalitatea părții vătămate și a inculpatului.

Astfel, inculpatul Mutelica Igor este învinuit de comiterea unei infracțiuni care atentează direct la personalitatea umană cu referire la inviolabilitatea și libertatea sa sexuală. Din acest motiv, aceste categorii de fapte prejudiciabile constituie un fenomen de sporire a nivelului criminalității și descompunere a bazelor morale ale societății, reprezentând una din cele mai importante probleme sociale.

Totodată, la pronunțarea sentinței instanța de judecată urma să țină cont de natura și gravitatea faptei imputate lui Mutelica Igor, care este învinuit în comiterea unei infracțiuni excepțional de grave îndreptată față de un minor, impactul acestei infracțiuni asupra victimei, or, acesta reprezintă o afectare directă a interesului suprem al copilului.

În speță anume prin acțiunile ilegale a inculpatului a avut de suferit un copil minor care categoric nu se află pe poziție de egalitate cu ultimul și beneficiază de protecție specială din partea Legii și a Statului care reprezintă o supremație față de alți cetățeni ai statului prin prisma legislației naționale și internaționale la care RM este parte, fapt care se manifestă prin interesul suprem al copilului.

Cu atât mai mult, partea vătămată este fiica lui Mutelica Igor, și se afla la momentul comiterii acțiunilor infracționale din partea lui Mutelica Igor, în grija, ocrotirea, protecția și educarea ultimului.

Instanța nu a luat în considerație la emiterea sentinței nici de materialele de caracterizare ale acestuia potrivit căruia, ultimul nu este la prima abatere de lege, fiind condamnat anterior la 19.06.2001 de Judecătoria Glodeni în baza art.119 alin.(3) și art.224 Cod penal, la 1 an privațiune de libertate, cu suspendarea pedepsei pe un termen de probă de an. Deci, ultimul, nu și-a făcut careva concluzii pentru sine, nu a pășit pe calea corijării, dar a comis din nou o infracțiune excepționala de gravă, contra unui minor.

În sentința de condamnare a lui Mutelica Igor, instanța a indicat că în acțiunile acestuia nu au fost stabilite circumstanțe atenuante prevăzute la art.76 Cod penal.

Totodată, instanța în acțiunile lui Mutelica Igor la comiterea infracțiunii, a constatat circumstanțele agravante prevăzute de art.77 alin.(1) lit. e) și j) Cod penal, și anume - săvârșirea infracțiunii cu bună știință asupra minorului și săvârșirea infracțiunii de către o persoană în stare de ebrietate alcoolică. Potrivit prevederilor art.78 alin.(3) Cod penal, în cazul în care există circumstanțe agravante se poate aplica pedeapsa maximă prevăzută la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod.

În atare situații, având în vedere natura și gravitatea faptei comise, în contextul circumstanțelor reale de săvârșire a infracțiunii și a celor personale ale inculpatului, ținând cont de comportarea inculpatului în timpul și după consumarea infracțiunii, care nu a recunoscut comiterea infracțiunii imputate, nu a dat dovadă de simț de regret pentru fapta comisă, pedeapsa aplicată inculpatului sub formă de 10 ani închisoare, este una prea blândă, nu poate servi ca temei de reeducare și îndreptarea acestuia, nu poate preîntâmpina săvârșirea de Mutelica Igor a unor noi infracțiuni similare, iar pedeapsa aplicată acestuia nu duce la restabilirea echității sociale, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni de acest gen din partea altor persoane.

La fel, potrivit prevederilor art.75 al Legii nr. 68 din 14.04.2016 cu privire la expertiza judiciară și starului expertului judiciar, în vigoare din 10.12.2016 : 1) Expertiza judiciară se efectuează cu condiția că solicitantul achită în prealabil costurile acesteia. În cazul în care solicitantul expertizei este o instituție publică, pentru efectuarea expertizei judiciare este suficientă prezentarea prealabilă a unei garanții privind plata ulterioară, acceptată de către instituita de expertiză judiciară sau de către expertul judiciar, în cazul în care acesta își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară. (3) În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art.142 alin.(2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova. 7) Plata cheltuielilor de judecată pentru efectuarea expertizelor judiciare suportate din bugetul de stat se face conform procedurii prevăzute de legislația de procedură.

Având în vedere normele legale expuse, este evident că solicitarea acuzatorului de stat era mai mult decât motivată, iar instanța de judecată urma să încaseze total cheltuielile judiciare din contul inculpatului.

3.2. Apel a declarat și inculpatul Mutelica Igor, care a solicitat casarea integrală a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat de sub învinuirea adusă în comiterea infracțiunii prevăzute de art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal, din motiv că nu a comis fapta imputată.

Apelantul a invocat că, a fost condamnat neîntemeiat de către instanța de judecată, fără a se lua în considerație ultimele declarații ale fiicei (părții vătămate), care a mai declarat în cadrul ședinței că-i pare rău că a denunțat precum că a violat-o, faptele invocate de ea nu corespund adevărului.

De asemenea inculpatul a considerat, că urmau a fi apreciate critic declarațiile depuse de I. Mutelica (Camerzan) și E. Camerzan, or, acestea rezultă din cele relatate de partea vătămată, care la moment nu-și mai susține depozițiile de la urmărirea penală. Despre pretinsa

faptă ilegală, comisă chipurile în anul 2016, organele de drept au aflat abia în anul 2017, ceea ce în opinia inculpatului denotă că fapta nu a avut loc.

4. Prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Bălți din 16 octombrie 2019, apelul inculpatului a fost respins ca nefondat.

Admis apelul procurorului, casată parțial sentința, în latura pedepsei și a cheltuielilor judiciare, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri.

Mutelica Igor a fost condamnat în baza art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal 13 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

Solicitarea acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul inculpatului a sumei de 14 259,98 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, a fost respinsă.

În rest, sentința a fost menținută fără modificări.

4.1. Instanța de apel verificând legalitatea hotărârii atacate sub aspectele relatate în cererea de apel înaintată de inculpat, a reținut, că temeiurile invocate de apărare nu și-au găsit confirmare în cauza dată. Starea de fapt reținută și de drept apreciată de către instanța de fond, concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate. Instanța de apel a conchis, că probele nominalizate demonstrează incontestabil vinovăția inculpatului Mutelica Igor de comiterea infracțiunii incriminate, coroborând între ele și întemeiat fiind plasate la baza sentinței de condamnare. Deci, prima instanță just a încadrat acțiunile inculpatului, vinovăția acestuia fiind constatată în baza ansamblului de probe administrate de către prima instanță, cercetate suplimentar în instanța de apel, iar în urma verificării probatoriului, concluderă, că probele puse la baza sentinței de condamnare corespund cernitelor legale. Instanța de apel a considerat, că judecând cauza penală instanța de fond, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei, a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității, veridicității, și din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Mutelica Igor în comiterea faptelor incriminate, constatând și reținând acțiunile acestuia conform semnelor calificative ale art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal - violul, adică, raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică și psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra, săvârșit asupra persoanei care se află în grija făptuitorului.

Instanța de apel, la fel ca și prima instanță, a apreciat critic declarațiile depuse de către xxxx în ședința instanței de fond, or, acestea se combat prin probele anexate la dosar.

De asemenea versiunea inculpatului Mutelica Igor cu privire la nevinovăția sa, preluată și de către partea vătămată cu prilejul judecării cauzei în fond, instanța de apel a considerat-o răsturnată și prin declarațiile E. Comerzan depuse în prima instanță, I. Mutelica (Camerzan) și raportului de expertiză judiciară nr.201836S0016 din 11.04.2017 (f.d.127-134, vol. I).

Având în vedere cumulul de probe analizate, instanța de apel a considerat, că prima instanță constatând vinovăția lui Mutelica Igor în comiterea infracțiunii imputate, întemeiat a calificat acțiunile ultimului conform semnelor infracțiunii prevăzute de art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal. În acest sens este de menționat, că infracțiunea de viol este infracțiunea formală, care se consideră consumată din momentul începerii raportului sexual, adică din momentul introducerii depline sau parțiale a membrului viril în cavitatea vaginală, acesta fiind momentul care marchează lezarea efectivă a inviolabilității și libertății sexuale a victimei. Pentru

constatarea infracțiunii consumate, nu este obligatorie nici introducerea membrului viril în profunzime, nici confirmarea deflorării și nici nu este relevant durata penetrării sau dacă făptuitorul a ejaculat. Rezultând din aceste statuări, instanța de apel a considerat neîntemeiate criticile apărării exprimate vis-a-vis de concluziile raportului de expertiză judiciară nr.515 din 25.07.2017 în baza căruia s-a stabilit, că la xxxx integritatea himenului s-a dovedit a fi nedereglată, or, construcția anatomică a himenului, elasticitatea permit săvârșirea raportului sexual parțial sau integral fără dereglarea integrității celui din urmă (f.d.33-34, vol. I).

Cu referire la argumentele procurorului expuse în apel, instanța de apel a statuat că, în procesul de stabilire și individualizare a pedepsei pentru inculpatul Mutelica Igor, instanța de judecată nu a dat deplină eficiență normelor legale care reglementează procesul stabilirii pedepsei penale, în special fiind ignorată coroborarea prevederilor art.art.7, 61 și 75 Cod penal.

În opinia instanței de apel, instanța de judecată corect a concluzionat despre necesitatea aplicării în privința inculpatului a pedepsei penale sub formă de închisoare, însă eronat a reținut că cuantumul acestei pedepsei de 10 ani, care este unul pasibil de a restabili echitatea socială, să atingă scopurile pedepsei penale.

Astfel, ținând cont de gravitatea faptei, de consecințele acesteia, de caracterul valorilor sociale lezate, instanța de apel a conchis că pedeapsa sub formă de închisoare stabilită inculpatului prin sentința - 10 ani, urmează a fi majorată la 13 ani. Deci, luând în considerație împrejurările comiterii infracțiunii constatată ca fiind comisă de Mutelica Igor, urmările prejudiciabile produse, prin prisma principiului proporționalității, instanța de apel a considerat, că în vederea respectării ordinii de drept pedeapsa sub formă de 13 ani închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis, care este proporțională faptei comise de către acesta, în raport cu criteriile complementare ce vizează personalitatea acestuia, echitabilă și pasibilă să atingă scopul pedepsei penale, de restabilire a echității sociale, de corectare a vinovatului, nefiind necesară majorarea cuantumului până la 15 ani cum solicită procurorul-apelant. În opinia instanței pedeapsa de 13 ani închisoare, va putea influența asupra convingerii inculpatului de necesitatea respectării Legii penale și evitarea săvârșirii altor infracțiuni.

Cât privește soluția instanței pe marginea cheltuielilor judiciare, instanța de apel a conchis, că respectiva nu este întemeiată, sentința urmând a fi casată și în această latură, însă nu pe motivul invocat de procuror.

Instanța de apel a reținut că, au fost dispuse și efectuate un șir de expertize judiciare și constatări, pentru efectuarea cărora au fost suportate cheltuieli judiciare în sumă de 13 197,98 lei, respectiv, referindu-se la prevederile art.art.227-229 Cod de procedură penală, *instanța eronat a conchis că aceste cheltuieli urmează a fi parțial puse pe seama inculpatului*, or, având în vedere că modificările operate în art.142 alin.(2) Cod de procedură penală, prin care legislatorul a abrogat dispoziția privind plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) din contul mijloacelor bugetului de stat, au intervenit la 09.02.2019, adică după ce expertizele în cauză au fost ordonate spre efectuate, unele dintre acestea deja au fost efectuate. În atare împrejurări, instanța a conchis, că este neîntemeiată soluția instanței privind încasarea de la inculpat în contul statului a cheltuielilor judiciare în sumă de 9 153,98 lei, suportate pentru efectuarea expertizei judiciare nr.201836S0016 din 11.04.2018, dispusă prin ordonanța din 15.01.2018, or, aprecierea plătitorului se face la momentul ordonării expertizei și nu la parvenirea raportului de expertiză deja efectuat.

De asemenea, instanța de apel a considerat, că *instanța justificat a apreciat ca neîntemeiată cererea procurorului privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor legate cu documentarea cazului penal compuse din cheltuieli pentru rechizite și combustibil în sumă de 1 062 lei. Instanța de apel a susținut argumentarea primei instanței în acest sens, or, temeiul recuperării cheltuielilor nominalizate din contul inculpatului, nu se încadrează în prevederile art.227-229 Cod de procedură penală.*

Având în vedere motivele expuse, instanța de apel a casat soluția instanței pronunțată pe marginea cheltuielilor judiciare, dispunând respingerea solicitării acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul inculpatului Mutelica Igor a sumei de 14 259,98 lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

5. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, au declarat recursuri ordinare.

5.1. Procurorul, invocând temei de drept prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, a declarat recurs ordinar, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului declarat, autorul acestuia invocă argumente similare celor menționate anterior în apel și descrise în *pct. 3.1. din prezenta decizie*, suplimentar indicând că, soluția instanței de apel cu referire excluderea încasării din contul inculpatului Mutelica Igor în beneficiul bugetului de stat a cheltuielilor de judecată în sumă totală de 14 259,98 lei este neargumentată.

În speță cheltuielile judiciare au fost suportate în legătură cu efectuarea expertizelor judiciare și a acțiunilor procesuale deci, sunt cheltuieli prevăzute de art.227 alin.(2) pct. 1) și 5) Cod de procedură penală, iar în conformitate cu art.229 Cod de procedură penală acestea sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

În același sens, alin.(3) al art.229 Cod de procedură penală menționează, că instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul (...) dacă plata cheltuielilor poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lui.

Mai mult, instanța dispunând trecerea cheltuielilor judiciare în contul statului nu a verificat dacă cheltuielile solicitate ar influența substanțial asupra situației materiale persoanelor care se află la întreținerea inculpatului.

5.2. Recurs ordinar a declarat și inculpatul Mutelica Igor, care fără a invoca careva temei de drept din cele prevăzute la art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, a solicitat casarea hotărârilor adoptate și dispunerea rejudecării cauzei.

În motivarea recursului declarat, autorul acestuia invocă argumente similare celor menționate anterior în apel și descrise în *pct. 3.2. din prezenta decizie*, suplimentar indicând că, nu se face vinovat de săvârșirea infracțiunii imputate.

5.3. Referințe în prezenta cauză nu au fost prezentate.

6. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, pentru următoarele considerente.

Conducându-se de dispozițiile art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art.427 Cod de procedură penală. Or, art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței

de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

La caz, Colegiul penal lărgit atestă că recurenții invocă ca temei de recurs prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, și sub aspectele că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar.

Verificând actele cauzei, raportate la criticele recurenților, instanța de recurs conchide că hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu dispunerea rejudecării cauzei, conducându-se în acest sens de prevederile art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, atunci când erorile judiciare nu pot fi corectate la această etapă a procedurilor.

Potrivit celor conținute în cererile de recurs, se constată că inculpatul, atât la etapa judecării apelului, cât și în prezent (*pct. 3.2. și 5.2. din decizie*), critică cu vehemență modalitatea de apreciere a probatoriului administrat, făcând trimitere la circumstanțe factologice, care în opinia lui denotă faptul că la judecarea cauzei în instanțele de fond au fost admise mai multe încălcări esențiale de procedură, care au fost ignorate de instanțe, și care influențează în mod direct soluția pe caz. De asemenea, instanțele nu au ținut seama de declarațiile ulterioare ale părții vătămate minore, date în cadrul ședințelor de judecată, care ar corespunde adevărului, dar au pus la baza condamnării depozițiile de la urmărirea penală, pe care aceasta le-a negat ulterior.

Iar recursul ordinar, potrivit argumentelor invocate de procuror este întemeiat doar pe critica modului în care instanțele de fond și de apel au apreciat circumstanțele cauzei în latura cheltuielilor judiciare (*pct. 4.1. din prezenta decizie*).

În expunerea de motive, care au stat la baza soluției de admitere a recursului declarat, instanța pornește de la aceea că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat produce un efect devolutiv complet asupra fondului cauzei, prin alte cuvinte provoacă un control integral atât vizavi de circumstanțele de fapt, cât și asupra celor de drept, în privința persoanelor care l-au declarat și privitor la argumentele avansate de acestea.

Analizând actul adoptat de instanța de apel, în raport cu erorile semnalate de recurenți, Colegiul lărgit constată că instanța a eșuat să examineze minuțios aspectele învinuirii înaintate inculpatului Mutelica Igor, raportându-le la actele cauzei și statuările pertinente din practica judiciară, totodată investigația efectuată vizavi de declarațiile părții vătămate a fost inadecvată cernitelor inerente obligațiilor pozitive ale Statului de a investiga eficient și de a pedepsi toate formele de viol și abuz sexual îndreptat contra minorilor. De facto, instanța de apel, ajungând la aceeași concluzie despre vinovăția inculpatului, ca și prima instanță, nu a pătruns în esența problemei de drept deduse judecății, ci în linii generale a statuat că Mutelica Igor se face vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal.

Desfășurând cele expuse, se reamintește că, CtEDO, cu fiecare ocazie posibilă menționează că echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia, iar efectul art.6§1 este, inter alia, de a plasa „tribunalul” sub obligația pozitivă de a instrumenta cauza sub

toate aspectele de fapt și de drept, raportând învinuirea înaintată inculpatului la probele susținute de procuror, prin dezbaterea argumentelor aduse de păți, fără a fi prejudiciat fondul.

Instanța de recurs tine să precizeze că nu simpla recunoaștere a învinuirii este determinantă pentru a se da eficiență unui proces echitabil, desfășurat în limitele legalității și imparțialității, aceasta constituind doar o condiție procedurală, ci stabilirea vinovăției inculpatului cu privire la faptele reținute în sarcina sa prin actul de sesizare a instanței. Or, ceea ce prevalează este existența unui proces echitabil, despre care nu se poate vorbi în măsura în care se neagă principiul aflării adevărului.

Potrivit textului incriminator, Mutelica Igor, de fapt, a fost pus sub învinuire pentru că: *”(...) în una din zilele a lunii septembrie anului 2016, fiind în stare de ebrietate, aflându-se pe drumul de țară din extravilanul satului xxxx xxxx, în apropierea stânei cu denumirea populară ”în sotci”, amplasată la marginea satului, unde lucra în calitate de cioban, având scopul întreținerii unui raport sexual forțat **cu fiica sa xxxx** născută la xxxx, despre care știa cu certitudine că este minoră și **care se afla în grija lui**, prin constrângere fizică, exprimată prin aplicare a mai multor lovituri cu pumnul peste corpul lui xxxx, în rezultatul cărora ultima a primit dureri fizice, și prin constrângere psihică, manifestată prin amenințări, forțat, contrar voinței lui xxxx, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și expune voința din cauza vârstei sale fragede, a izbit-o pe ultima la pământ, unde a imobilizat-o ținând-o de mâini, a dezbrăcat-o forțat și a întreținut cu ultima un raport sexual obișnuit”.*

Prin rechizitoriu, acțiunile inculpatului, în drept, au fost încadrate în baza art.171 alin. (3) lit. a) Cod penal, *violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângerea fizică și psihică a persoanei, despre care se cunoștea cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 14 ani și care se afla la îngrijirea făptuitorului.*

În materie penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane și implicit cu privire la încadrarea juridică a faptei pe care instanța o poate reține împotriva sa, este o condiție esențială a echității procedurii.

Potrivit statuărilor din practica judiciară constantă în aspectul ce vizează investigarea infracțiunilor cu caracter sexual s-au statuat următoarele: *”După cum reiese din art.133¹ Cod penal, noțiunea de membru de familie presupune două accepțiuni diferite, în funcție de lipsa sau prezenta conlocuirii făptuitorului și victimei: a) în condiția conlocuirii: persoanele aflate în relații de căsătorie, de concubinaj, persoanele divorțate, persoanele aflate în relații de tutelă și curatelă, rudele lor pe linie dreaptă sau colaterală, soții rudelor; b) în condiția locuirii separate: persoanele aflate în relații de căsătorie, copiii lor, inclusiv cei adoptivi, cei născuți în afara căsătoriei, cei aflați sub curatelă.”*

Din cele expuse, pentru cauza deferită judecății prezintă relevanță faptul că, *”circumstanța agravantă analizată are un caracter personal și privește deopotrivă făptuitorul și victima infracțiunii de viol, aceștia trebuind să îndeplinească o calitate specială, anume: aceea de membru al familiei.”*

Acestea denotă că încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului în baza art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal, nu se conciliază cu baza factologică descrisă în rechizitoriu, și anume că inculpatul: *„având scopul întreținerii unui raport sexual forțat **cu fiica sa xxxx** născută la xxxx, despre care știa cu certitudine că este minoră și **care se afla în grija lui**, prin constrângere fizică, exprimată prin aplicare a mai multor lovituri cu pumnul peste corpul lui xxxx, în*

rezultatul cărora ultima a primit dureri fizice, și prin constrângere psihică, manifestată prin amenințări, forțat, contrar voinței lui xxxx, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și expune voința din cauza vârstei sale fragede, a izbit-o pe ultima la pământ, unde a imobilizat-o ținând-o de mâini, a dezbrăcat-o forțat și a întreținut cu ultima un raport sexual obișnuit”.

Instanțele de fond deși urmau să verifice minuțios aspectele factologice ale învinuirii în coroborare cu încadrarea juridică a faptei imputate inculpatului, or prin actul de învinuire lui Mutelica Igor i-a fost incriminat *”întreținerea unui raport sexual forțat cu fiica sa xxxx născută la xxxx, despre care știa cu certitudine că este minoră și care se afla în grija lui”* (f.d.237, vol. D).

În acest context, instanțele urmau să se expună asupra clarității învinuirii sub aspectul că, *”membrul de familie”* și *”a persoanei aflate la îngrijirea făptuitorului”* care reprezintă noțiuni ce se exclud reciproc, și drept consecință impune eventual încadrarea acțiunilor inculpatului în baza altei norme penale, decât cea în baza căreia a fost pus sub învinuire și condamnat.

Astfel, instanțele nu au evidențiat aceste momente în hotărârile judecătorești adoptate. De fapt, instanțele, neraportând învinuirea înaintată inculpatului la prevederile art.325 Cod de procedură penală, au conchis că vinovăția lui Mutelica Igor de comiterea infracțiunii prevăzute de art.171 alin.(3) lit. a) Cod penal, a fost dovedită indubitabil prin probatoriul administrat și cercetat în cadrul ședințelor de judecată.

Omisiunea instanței de apel de a face o analiză amplă asupra tuturor circumstanțelor cauzei și de a se expune argumentat asupra fiecărei probe în parte, care confirmă sau infirmă vinovăția inculpatului, este cu certitudine o lacună care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor urmând a fi înlăturată de instanța de apel, prin rejudecarea cauzei. Statuările ce preced, denotă cu certitudine că, la caz, nu există o coroborare între cele incriminate inculpatului și cele descrise, *de facto*, în rechizitoriu.

Prin urmare, instanțele de fond, neclarificând toate cele consemnate supra, însă raliindu-se la opinia procurorului despre vinovăția inculpatului, au încălcat principiile echității procedurii și i-au lezat dreptul inculpatului la o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. (*a se vedea art.6§1 CoEDO*).

Nu în ultimul rând, Colegiul penal lărgit tine să noteze că, în această cauză o deosebită atenție instanțele de fond urmau să-i acorde părții vătămate minore, care, fiind abuzată sexual, a suferit o traumă psihologică de o intensitate sporită, ceea ce a și influențat asupra poziției procesuale contradictorii a acesteia pe parcursul urmăririi penale și în cadrul judecării cauzei.

Mai mult, Colegiul penal lărgit atestă că CtEDO în cauza *C.A.S. și C.S. împotriva României din 20.03.2012*, a recunoscut în mod clar că statele au o obligație pozitivă în temeiul art.3 și 8 din Convenție să asigure o anchetă penală efectivă a cazurilor de violență împotriva copiilor și a considerat în pct. 81, că *„având în vedere importantă acordată reacției victimei, autoritățile nu au fost conștiente de vulnerabilitatea deosebită a tinerilor și de factorii psihologici speciali implicați în cazurile privind abuzul sexual comis cu violența asupra minorilor, particularități care ar fi putut explica ezitățile victimei în reclamarea abuzului și în descrierea faptelor”*.

Tot aici dar în al context, instanța de recurs menționează că, conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări. Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând parțial o sentința nemotivată și neîntemeiată legal.

În continuare, instanța de recurs verificând conținutul procesului-verbal al ședinței judiciare a instanței de apel, reține că, instanța și-a fondat soluția exclusiv pe probele examinate și cercetate în prima instanță, fără a audierea inculpatului și consemnarea declarațiilor acestuia în conținutul procesului-verbal (f.d.87-89, vol. II).

Totodată, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul procurorului și repetate în recursul ordinar, inclusiv asupra celor reproduse la *pct. 3.1. și 5.1. din prezenta decizie*, or conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate, instanța a reținut că ”(...) instanța justificat a apreciat ca neîntemeiată cererea procurorului privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor legate cu documentarea cazului penal compuse din cheltuieli pentru rechizite și combustibil în sumă de 1 062 lei. Instanța de apel a susținut argumentarea primei instanței în acest sens, or, temeiul recuperării cheltuielilor nominalizate din contul inculpatului, nu se încadrează în prevederile art.art.227-229 Cod de procedură penală”, însă în dispozitiv a casat sentința, inclusiv și în latura cheltuielilor judiciare, respingând solicitarea acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul inculpatului a sumei de 14 259,98 lei cu titlu de cheltuieli judiciare (*pct. 4. și 4.1. din decizie*).

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârilor adoptate, acestea fiind expuse neclar, și că recursurile de pe rol sunt întemeiate.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art.436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale - asupra motivelor esențiale indicate în cererile de apel și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursurile declarate, nominalizate în prezenta decizie, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii

înaintate, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță, în strictă conformitate cu cerințele legii, să analizeze la modul convenit prezența sau lipsa elementelor infracțiunii imputate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Lisnic Elena și de către inculpatul Mutelica Igor, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 octombrie 2019, în cauza penală privindu-l pe **Mutelica Igor xxxx**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 14 mai 2020.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico